יום ה', כ"ב באייר תשס"ז (10 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מאה שנה ל'מדינת היהודים' [המשך המאמר מאתמול]

=... אם ההנהגה הפוליטית לא תשריש את הרעיון הזה על שלושת מרכיביו וכוחותיו בתודעה היהודית, תהיה מדינת היהודים מסוגלת לשמור על התעניינותם של היהודים באופן "זמני" בלבד, והיא לא תשרוד.

הרצל הלך לעולמו ב- 1904, 8 שנים בלבד לאחר פרסום מדינת היהודים, ומבחינות רבות הציונות עוד לא התאוששה מן האבידה. ההסתדרות הציונית שיסד כדי להגשים את רעיונותיו איבדה עד מהרה את הקשר עם תכניה של מדינת היהודים. תוך שהיא הולכת ונשלטת על ידי יריביו של הרצל, שקעה ההסתדרות הציונית בתוך העבודה "המעשית" של גיוס תרומות כדי לסבסד משקים ומפעלים בארץ - ואימצה, למעשה, את המטרות החומרניות של הסוציאליזם הרוסי ושל בתו האידיאולוגית החורגת, תנועת העבודה הציונית, במקום היעדים התודעתיים שהתווה הרצל.

מקורה של תנועת העבודה הציונית ברוסיה, בתקופה שבה היה המטריאליזם הדיאלקטי המרקסיסטי בשיא השפעתו, וממנו ירשה תנועתו של בן-גוריון את המטריאליזם המשיחי שלה - הרעיון שבעצמים פיזיים כמו הגוף, האדמה ואמצעי הייצור נמצא המפתח לגאולת האדם. כפי שתיאר זאת דוד בן-גוריון, תכלית תנועת העבודה היתה להביא **"המוני יהודים, תלושים, עקרים, פרזיטים, לעבודה פורה... את העם כולו, בלי יוצא מן הכלל... אנו רוצים להפוך לעובדים בארץ. זוהי תמצית תנועתנו..."**. על כן ניסתה תנועת העבודה ליצור "יהודי חדש" - הצבר הגס, החסון והאנטי-אינטלקטואלי, שהתממש אולי יותר מכל בדמותו של יצחק רבין - ויהודי חדש זה נתפס כמי שנגאל.

גם אם היתה משנה זו של גאולה מטריאליסטית בלתי מתקבלת על הדעת, הצליחו הן גירסתה הרוסית הסובייטית והן זו של תנועת העבודה הציונית לשרך את רגליהן עוד עשרות בשנים, כשהן נתמכות מחד על ידי איום מתמיד של מלחמה בפתח, ומאידך על ידי הבטחה קבועה לניצחון הממשמש ובא. כשלבסוף רפה המתח במידת מה, התגלה כי שתיהן בנפרד אינן מסוגלות להנחיל את ערכיהן לדור הבא - והן התמוטטו. ברוסיה חלפו עוד כמה עשרות שנים בלבד עד שהמשטר הסובייטי עצמו הלך בעקבות תורתו. בישראל, השלכותיו של קץ הציונות העובדת הן עדיין בשלבי התרחשות, אך הכיוון הוא זהה.

לא קל לבקר את בן-גוריון ואת תנועת העבודה הציונית שהגיעה לעמדת שליטה ביישוב היהודי בארץ בשנות השלושים. אין להכחיש שללא הנחישות והגבורה שבהן ניהלו את היישוב לנוכח המשטרים האנטישמיים במזרח אירופה ובגרמניה, פרעות הערבים והסתלקותם של הבריטים מרעיון הבית הלאומי, קרוב לוודאי שמדינת ישראל לא היתה

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכַי יהלֵכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."
מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 19^{03}	(י-ם): 18^{51}	(ת"א): 19^{06}	(חיפה): 18^{59}
צאת השבת	(ב"ש): 20^{02}	(י-ם): 20^{07}	(ת"א): 20^{09}	(חיפה): 20^{10}

פרשת השבוע: **"בהר - בחוקותיי"** [ויקרא כ"ה 1 – כ"ז 34] **יום נעים ושבת שלום ומבורך!**

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.

יום ה', כ"ב באייר תשס"ז (10 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

באה לעולם. עם זאת, עובדה היא, ואין כיום מנוס מהתמודדות עמה, שאפשר לקרוא בכתביו ובנאומיו של בן-גוריון מאות עמודים, מבלי למצוא התייחסות לחשיבותם ארוכת הטווח של **נכסים תודעתיים** שיוכלו להקנות עומק לרעיון המדינה היהודית ולחזקו בהכרתם של היהודים. שלא כרבים משותפיו לדרך, נמנע בן-גוריון מלשונו של המטריאליזם, ולעתים קרובות השתמש במונחים כגון "רוח", "תרבות" ו"חזון הנביאים" בקראו למשימות בניין האומה העומדות על הפרק. אך צריך רק להציץ בהקשר כדי לגלות שמונחים אלה שימשו לו כמנופים להשגת כוח חומרי הולך וגדל, ומעט מאד מעבר לכך. לדוגמה, במסה בת 50 עמודים שנכתבה ב-1951, שבה הוא מבקש למנות את מטרות מדינת ישראל הצועדת את צעדיה הראשונים - בעיקר בניית יישובים חקלאיים חדשים, כוחות מזוינים גדולים יותר ומנגנונים ממשלתיים יעילים - נמצאות השורות הבאות בקטע המזערי המוקדש לחשיבות התנ"ך ולתחיית התרבות העברית:

=וכל המעשה שעשינו בשבעים השנים של העפלה חלוצית ובשנים הראשונות של קוממיות - היה לאצור ולהגביר כוח יהודי, ולבנות חיל ישראל. מחרשות וטרקטורים, מעדרים ודחפורים, מכונות וסדנאות, רובים ומקלעים, אווירונים ואניות, שדות ובתי-חרושת, כלי-רכב ומעבדות, רפתות ואסמים, מיתקנים ומקלטים, גדרי-תיל וחפירות-הגנה, כבישים ונטיעות, - בלעדיהם לא נעמוד ולא נתקיים, ועלינו לשקוד על ריבויים ושכלולם בלי-הרף ובלי-ליאות. אבל אלה יעמדו לנו - רק אם יעמוד בנו, בלבנו ובנפשנו, הרוח, אותו דבר מופלא וסמוי מן העין....=

יש טוענים שבהתחשב בנסיבות של ארץ חסרת תשתית בסיסית וקיבולת קליטה, לא היתה ברירה אלא לאמץ את המטריאליזם של תנועת העבודה הציונית. אחרים סבורים שההפך נכון: דווקא דבקותה של ההסתדרות הציונית בסבסודם של קיבוצי תנועת העבודה והתעשיות ההסתדרותיות על חשבונם של המגזרים האחרים היא אשר פגעה באפשרות של עלייה המונית, ולבסוף דחתה את לידתה של המדינה בעשור ותרמה לחריצת גורלם של אותם יהודים אירופיים שההתיישבות היהודית בארץ היתה אמורה להציל. אך בין כך ובין כך, קשה להכחיש כי המדינה שבאה לעולם בשנת 1948 שיקפה את סדר העדיפויות של תנועת העבודה ולא את זה של הרצל - וכך היא עד היום.

הקטעים הנ"ל שהעלינו על הדף בימים האחרונים הם חלק ממאמר ארוך יותר ומעמיק יותר ממה שיכולנו לתמצת. המאמר המקורי נמצא ב:
http://www.tchelet.org.il/magazine/magazine.asp?id=15

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכַי יהלֵכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."
מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 19^{03}	(י-ם): 18^{51}	(ת"א): 19^{06}	(חיפה): 18^{59}
צאת השבת	(ב"ש): 20^{02}	(י-ם): 20^{07}	(ת"א): 20^{09}	(חיפה): 20^{10}

פרשת השבוע: **"בהר - בחוקותיי"** [ויקרא כ"ה 1 – כ"ז 34] **יום נעים ושבת שלום ומבורך!**

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.